

Inzichten uit de community of practice

Omgeving centraal

De programmalijn was gericht op het versterken van de relatie van de school met de lokale culturele en sociale omgeving ten behoeve van de kunstzinnige en culturele ontwikkeling van leerlingen. Het gaat om duurzame en intensieve samenwerking; Wat hebben ze geleerd met elkaar?

“Doordat alle leerkrachten van het team meededen, ontstond een enorme vibe op school.”

Over de voorbereidingsfase van de samenwerking:

- Als de school en de culturele instelling de wens hebben om hun relatie duurzaam te maken, is er vanaf het begin aandacht nodig voor leerlijnen en de opbrengsten van wat leerlingen leren. Dit in plaats van alleen maar activiteitgericht denken.
- Het begint bij een analyse: kijk als school welke kwaliteiten het team in huis heeft en welke deskundigheid van buiten nodig is.
- Als er vanaf het begin de intentie is om een duurzaam samenwerkingsverband aan te gaan, betrek dan gelijk de directies van beide partijen. Zo kan er beter op visieniveau worden afgestemd.
- De schoolleider heeft een belangrijke rol; de schoolleider bepaalt de aanpak en beslist over de middelen voor professionalisering van kunsteducatie en inzet van uren en zorgt voor de borging.
- In duurzame samenwerking met zelfstandige kunstdocenten is het van belang om vanaf het begin duidelijk te maken wanneer er geïnvesteerd wordt in de relatie en wanneer er betaald gaat worden voor die investering en door wie.

Over het aangaan en verduurzamen van de relatie:

- Wanneer de culturele instelling een opdracht heeft van de gemeente voor cultuureducatie is het gemakkelijker om echt uren vrij te maken voor de samenwerking. Het hoeft ‘er niet bij’ en de directie kan zich ook inzetten voor eventuele bijscholing van de culturele medewerkers. Ook daarin kan de gemeente zich een partner tonen.
- In een duurzame relatie tussen een school en een culturele partner is het wenselijk dat de gemeente zijn eventuele opdracht aan deze instelling langs de lat legt: is deze nog ‘up to date’? Afspraken hierover kunnen het beste worden vastgelegd in een convenant.
- Een valkuil voor kunstdocenten is dat ze projecten niet goed afstemmen op het niveau van de leerkracht en de groep leerlingen. Binnen school is het

bijbrengen van vakvaardigheden beperkt mogelijk en het hele team moet zich committeren. Het is ook belangrijk om leerkrachten hun eigen ding te laten doen, hun eigen stijl te laten hanteren.

- Het is soms lastig dat scholen steeds moeten zoeken naar ruimte voor kunstprojecten. Schoolbesturen kunnen hen hierin faciliteren.

Over de inhoud van de samenwerking en de kwaliteit:

- Leerkrachten vinden het moeilijk om cultuureducatie te geven vooral om meer te doen dan een eenmalige activiteit. Zelfs als de culturele partner hen helpt door co-teaching, is zelf lessen geven nog spannend.
- Vakvaardigheden blijken niet het grootste gemis: het gaat vooral om een kader wat je kunt bereiken met cultuureducatie: hoe gebruik je de verbeelding van de kinderen werkelijk?
- In een proces van co-teaching is het van belang dat de vakdocent een coachende rol aanneemt zodat de leerkracht steeds meer handvatten krijgt en steeds competenter wordt. In een van de projecten voerde de professionele partij de lessen uit, het tweede jaar deed men het samen, en het derde jaar deden de leerkrachten het en waren de vakdocenten coach. Dit werkte goed.
- In het scholen van leerkrachten door vakdocenten is het van belang om het hele team mee te nemen omdat de visie op cultuureducatie verandert naarmate men meer 'cultureel kapitaal' opdoet. Zo voedt praktijk ook visie en beleid. "Doordat alle leerkrachten van het team meededen, ontstond een enorme *vibe* op school."
- Als de culturele instelling heel intensief met de kinderen wil samenwerken, of een andere kerntaak heeft gedurende de rest van het jaar, is projectgericht werken, bijvoorbeeld gedurende drie weken per jaar een goede vorm. 'Een voordeel van een traject van 3 weken is dat je de liefde voor kunst echt kunt zien groeien. Je maakt de ontwikkeling van leerlingen en leerkrachten mee.'
- Als er connecties zijn tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie is het van belang om wel een leerlijn/beleeflijn aan te brengen, maar je ook te realiseren dat kinderen 's middags vrij zijn, en minder op leren zijn ingesteld en meer op beleven. Schools leren moet dan worden losgelaten, met name de culturele partner moet dit soms nog leren.
- De procesgericht manier van werken van vakdocenten en kunstprofessionals is een eye-opener voor leerkrachten: 'de leerlingen vinden het een heel leuk proces. Ik vond het project in het begin best spannend, maar ze krijgen nu vertrouwen in het resultaat.'
- Een vakdocent die 'huiskunstenaar' wordt bij de basisschool is een goede aanvulling op het hele curriculum: ze is er regelmatig, wordt betrokken bij

meer ontwikkelingen op school dan de kunstprojecten alleen. De specifieke expertise en waarneming is een waardevolle aanvulling in het team.

- Ook ouders spelen een belangrijke rol. Neem dit op in het plan want het kost tijd hen te betrekken.
- Er gebeurt veel op het gebied van kunsteducatie (on-the-job trainingen, kunstmenustructuur). Scholen moeten de regie krijgen om het als een geheel te zien en er een rode draad in te ontwikkelen.

Over de vereiste groei van met name de leerkrachten:

- Dat het aanbieden van een rijke leeromgeving creativiteit stimuleert, in tegenstelling tot het geven van gesloten opdrachten, is de grootste eye-opener voor leerkrachten uit de co-teachingtrajecten. Maak goed gebruik van hetgeen in de directe omgeving van de school aanwezig is. Leerkrachten leren hierin van kunstvakdocenten.
- De rol van de groepsleerkracht verandert: van het overdragen van kennis naar een meer coachende manier van werken. Dit kan op sommige scholen een heel lastig proces zijn, waar echt de tijd voor genomen moet worden.
- Een belangrijke vraag is: hoe krijg je het eigenaarschap van de lessen bij de school? De leerkracht moet zich eigenaar voelen van zijn leerproces.
- Om leerkrachten zich te laten ontwikkelen in de kunsten is eigenlijk nog een project van 4 jaar nodig. Er wordt ook geconcludeerd dat leerkrachten niet altijd vol cultuurdrager hoeven zijn, als zij maar weten bij wie zij moeten zijn voor expertise, en betrokken blijven in een proces van co-teaching.
- In elke school heb je ambassadeurs en aanjagers nodig. 'Deze mensen moet je verwennen, ze zijn ontzettend belangrijk voor een school.'